

А.І. Петрова

Вінницький державний педагогічний університет

імені Михайла Коцюбинського

канд. пед. наук

Застосування методу проблемного навчання в іншомовній підготовці студентів немовних спеціальностей

Пошук дієвих педагогічних підходів, оновлення існуючих методів, засобів, форм навчання, розвиток інноваційних методичних систем є необхідною умовою, що постає сьогодні перед системою вищої освіти, яка покликана готувати фахівців нового покоління. Сучасні вимоги до майбутніх фахівців передбачають не лише високий рівень знань і вмінь за фахом, але й достатню іншомовну підготовку. Сьогодення вимагає від них не лише знати іноземну мову, а й бути всебічно розвиненою, суспільно-активною, компетентною особистістю, яка здатна творчо мислити, самостійно приймати рішення, вільно орієнтуватися в світі швидко змінюваної інформації, має оригінальні думки та приймає нестандартні рішення в ситуаціях, які постійно змінюються, в тому числі іноземною мовою.

Звідси з'явилась зацікавленість до проблемно-орієнтованого навчання. Адже саме цей метод стимулює пізнавальний інтерес студентів, мотивує їх до навчання, заохочує вивчати і дізнаватися щось нове, покращує рівень їхньої іншомовної підготовки, сприяє саморозвитку й самовдосконаленню.

Питанням застосування проблемного навчання опікувалося велике коло як закордонних, так і вітчизняних науковців. Серед них Дж. Дьюї, Х. Барроуз, Дж. Берінгер, К. Кокрел, К. Ньюхолд,

С. Хмело-Сільвер, Л. Козуля, Т. Кудрявцев, Г. Луценко, М. Махмутов, Ф. Матюшкин, В. Сафонова та інші.

Основні поняття проблемного навчання іноземної мови, проблемні ситуації, проблемні завдання розкрили у своїх працях Н. Дмитренко, І. Доля, О. Зарічна, Н. Клос, М. Махмутов, В. Павленко, О. Подзигун, Г. Ромашкіна.

Проблемно-орієнтований підхід, на відміну від традиційних методів навчання, спирається передусім на інтереси студента. Його реалізація веде до зміни позиції викладача. З носія готової інформації він перетворюється в організатора дослідницької, пізнавальної діяльності своїх студентів.

Процес іншомовної підготовки студентів немовних спеціальностей може стати ефективнішим за допомогою проблематизації навчального процесу. Проблемність, як пріоритетний напрям особистісно-орієнтованого підходу в навчанні іноземної мови, може реалізовуватися на всіх рівнях організації навчального матеріалу й самого навчального процесу. Проблема подача матеріалу сприяє підвищенню ефективності процесу навчання, оскільки це стимулює розумову діяльність студентів, самостійний пошук інформації і прагнення до аналізу та узагальнення. Принцип проблемності зближує між собою процес навчання з процесом пізнання, дослідження, творчого мислення [1]. Суть активізації навчальної діяльності засобами проблемного навчання полягає не в звичайній розумовій активності й мисленнєвих операціях з розв'язання стереотипних задач і виконання репродуктивних завдань, а в активізації мислення шляхом створення проблемних ситуацій, у формуванні пізнавального інтересу й моделюванні розумових процесів, адекватних справжній творчості. При цьому формуються навички пошукового, дослідного підходу до рішення теоретичних або практичних проблем. Застосування

принципу проблемності дозволяє варіювати навчальний матеріал, прийоми викладання з урахуванням змісту освіти, форм організації навчального процесу, рівня знань студентів, їх підготовленості до самостійної роботи [5; 6].

Проблемно-орієнтоване навчання на занятті з іноземної мови дозволяє розвивати творчу активність студентів, підвищувати їхню мотивацію, самостійність, поінформованість про зміст майбутньої професії, розвивати інтелектуальні вміння.

Особливо ефективними в іншомовній підготовці студентів немовних спеціальностей є проблемні завдання, які мають яскраво виражений професійний характер, а викладення проблеми, обґрунтування її актуальності, опис методів і ходу дослідження, представлення висновків і результатів відбувається з активним використанням лексики та фразеології іноземної мови. Проблемні ситуації з використанням іноземної мови дозволяють активізувати розумову діяльність студентів. Програвання на заняттях з іноземної мови великої кількості різноманітних ситуацій як усного, так і писемного спілкування, допомагають студентам інтегруватися в процес іншомовної професійної адаптації і бути готовими до реалій майбутньої професійної діяльності [2].

Іншомовна підготовка студентів немовних спеціальностей за проблемною методикою передбачає широке використання інформаційних і комунікаційних технологій. Їх впровадження дозволяє істотно підвищити ефективність пояснення іншомовного матеріалу, якість освіти, розширити діапазон пошуків при виконанні проектних завдань, забезпечити візуальний супровід поданих фактів і результатів дослідницької діяльності [4].

Застосування інформаційних і комунікаційних технологій сприяє розвитку у студентів додаткових навичок і умінь. Серед них перш за

все слід відзначити такі, як робота з використанням різних комп'ютерних програм (графічних, текстових, табличних, обчислювальних і т.д.); пошук інформації в Інтернеті; електронна обробка даних і використання електронної пошти для обміну результатами дослідження; участь у відеоконференціях і дистанційне спілкування [3].

Впровадження інформаційних і комунікаційних технологій допомагає економити час, забезпечуючи швидкий аналіз результатів навчання, гнучку систему зворотного зв'язку. Вони сприяють поширенню даних, отриманих в ході дослідження. Інформаційні та комунікаційні технології дозволяють визначити найбільш ефективну форму зберігання результатів виконаного проблемного завдання, їх централізований збір і управління з метою підготовки прогнозів.

Варто зазначити, що мультимедійні засоби можуть застосовуватися практично на всіх етапах заняття: під час мотивації як постановка певної проблеми перед вивченням нового матеріалу; у поясненні нового матеріалу як ілюстративний матеріал; під час закріплення та узагальнення знань; для контролю знань.

Таким чином, поєднання комп'ютерних технологій і проблемного навчання в іншомовній підготовці студентів немовних спеціальностей забезпечують високий рівень засвоєння знань з іноземної мови, усвідомлення їх практичного застосування у майбутній професійній діяльності.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ ТА ЛІТЕРАТУРИ

1. Дмітренко Н.Є. Застосування проблемно-орієнтованого навчання на заняттях з іноземної мови у вищому навчальному закладі / Н.Є. Дмітренко, І.В. Доля // Сучасні інформаційні технології та інноваційні методики навчання у підготовці фахівців: методологія,

теорія, досвід, проблеми // Зб. наук. пр. – Випуск 46 / редкол. – Київ-Вінниця : ТОВ фірма "Планер", 2016. – 375 с. – С. 166-170.

2. Дмітренко Н.Є. Застосування проблемних ситуацій для формування іншомовної комунікативної компетентності у майбутніх учителів на заняттях з англійської мови / Н. Є. Дмітренко, А.І. Петрова // Іноземні мови. – 2017. – № 3. – С. 23-29.

3. Петрова А.І. Навчання іноземної мови для професійного спілкування майбутніх учителів засобами інформаційно-комунікаційних технологій / А.І. Петрова, О.А. Подзигун // Вісник Житомирського державного університету імені Івана Франка: зб. наук. праць. – Житомир: ЖДУ імені Івана Франка, 2015. – Випуск 3 (81) . – С. 104-107.

4. Подзигун О.А. Використання проблемно-орієнтованого навчання засобами інформаційно-комунікаційних технологій у формуванні іншомовної компетентності майбутніх фахівців / О. А. Подзигун, А.І. Петрова, Н.С. Клос // Інформаційно-комунікаційні технології в освіті: досвід, проблеми, перспективи // Зб. наук. праць. Випуск 5. / За ред. М.М. Козяра, Н.Г. Ничкало. – Львів: ЛДУ БЖД, 2017. – 392 с. – С. 269-272.

5. Dmitrenko N. The implementation of problem-based learning in Ukrainian higher educational institutions / N. Dmitrenko // Advanced Education, КПІ. – 2016, №5. – С. 28-35.

6. Problem-based learning in teaching English as a foreign language: theoretical and practical issues (Проблемно-орієнтоване навчання у викладанні англійської мови як іноземної: теоретичні і практичні питання) : монографія / за заг. ред. Н. Є. Дмітренко. – Вінниця : ФОП Т. П. Барановська, 2017. – 164 с.